

Målnummer: 5216-03 **Avdelning:** 2
Avgörandedatum: 2004-05-18
Rubrik: Bestämmelsen i 20 kap. 2 § ärvdabalken att två gode män skall utses att förrätta bouppteckning har inte ansetts innefatta ett krav på att de gode männen måste vara samtidigt närvarande vid bouppteckningsförrättningen.
Lagrum: 20 kap. 2 §, 6 § tredje stycket och 9 § ärvdabalken (1958:637)
Rättsfall:

REFERAT

K.J. avled den 3 maj 2001. Bouppteckning förrättades den 19 juni 2001. De gode män som utsetts att förrätta bouppteckningen intygade på bouppteckningshandlingen att allt hade blivit riktig antecknat och att tillgångarna hade värderats efter bästa förstånd. Skattemyndigheten i Göteborg registrerade bouppteckningen den 9 november 2001.

E.B., en av tre dödsbodelägare, överklagade beslutet och yrkade att länsrätten skulle upphäva registreringen. E.B. anförde att bouppteckningen inte förrättats av två förrättningsmän. Vid bouppteckningsförrättningen hos Fonus var endast en av förrättningsmännen närvarande.

Länsrätten i Vänersborg (2002-01-17, ordförande Agebrink) yttrade: Av 20 kap. 2 § första stycket ärvdabalken framgår bl.a. att dödsbodelägare som har egendomen i sin vård skall utse två kunniga och trovärdiga gode män att förrätta bouppteckning. Vidare framgår av 20 kap. 6 § tredje stycket att gode männen skall på handlingen intyga att allt har blivit riktigt antecknat och att tillgångarna har värderats efter bästa förstånd. - Av handlingarna framgår att två gode män utsetts att förrätta bouppteckningen och att dessa på bouppteckningen intygat att allt blivit riktigt antecknat och att tillgångarna har värderats efter bästa förstånd. Under sådan omständighet finner länsrätten att vad klaganden anför inte medför att registreringen av bouppteckningen skall undanröjas varför överklagandet skall avslås. - Länsrätten avslår överklagandet.

E.B. överklagade och yrkade att kammarrätten skulle undanröja skattemyndighetens registrering av bouppteckningen.

Skattemyndigheten bestred bifall till överklagandet.

Kammarrätten i Göteborg (2003-09-04, Edlund, Ahlquist, referent, Dahlin) yttrade: I 20 kap. 2 § ärvdabalken föreskrivs att dödsbodelägare som har egendom i sin vård, boutredningsman eller testamentsexekutor skall bestämma tid och ort för bouppteckning samt utse två kunniga och trovärdiga gode män att förrätta den. - Enligt 20 kap. 6 § tredje stycket ärvdabalken skall gode männen på bouppteckningshandlingen intyga att allt har blivit riktigt antecknat och att tillgångarna har värderats efter bästa förstånd. - I 20 kap. 9 § tredje stycket ärvdabalken stadgas att registrering av bouppteckning inte får ske, om det inte framgår att det vid bouppteckningen har gått till på det sätt som sägs i detta kapitel. - Kammarrätten gör följande bedömning. - Annat är inte visat än att två gode män på föreskrivet sätt utsetts att förrätta bouppteckning efter K.J. Frågan i målet är då om ärvdabalken kan anses uppställa ett krav på att de gode männen måste vara samtidigt närvarande under

bouppteckningsförrättningen. - Något uttryckligt stadgande avseende de gode männens närvaro vid bouppteckningsförrättningen finns inte på motsvarande sätt som det i t.ex. 10 kap. 1 § ärvdabalken beträffande testamentsvittnen föreskrivits att dessa skall vara samtidigt närvarande när testator undertecknar eller vidkänner sin namnteckning på testamentet. Inte heller i lagstiftningens förarbeten ges någon närmare vägledning beträffande de gode männens närvaro. - De gode männen har till uppgift att förrätta bouppteckningen och skall på handlingen intyga att allt har blivit riktigt antecknat och att tillgångarna har värderats efter bästa förstånd. Själva uppgivandet av tillgångarna i boet görs inte av de gode männen, men en betydelsefull del av deras uppgift är att - i den mån det låter sig göras - kontrollera att all boets egendom blir upptagen i bouppteckningen. - Utifrån de uppgifter som sålunda åvilar de gode männen kan inte heller några säkra slutsatser dras om deras närvaro vid bouppteckningsförrättning. Det skulle emellertid kunna hävdas att deras samtidiga närvaro är nödvändig för att tillse att alla tillgångar antecknats och rätteligen värderats. Inget hindrar dock en god man som inte varit närvarande vid en förrättning att i efterhand granska bouppteckningen och jämföra de upptagna tillgångarnas värden med kontoutdrag, värderingsintyg etc. - Ett krav på de gode männens samtidiga närvaro under hela bouppteckningsförrättningen kan leda till tvister och gränsdragningsproblem om exempelvis en av de gode männen för en kortare stund - kanske för att hämta någon handling i ett angränsande rum medan förrättningen alltjämt pågår - lämnar det rum vari bouppteckningen förrättas. Skattemyndigheten har inte heller någon möjlighet att vid registreringen självständigt kontrollera om de gode männen varit samtidigt närvarande. Det torde också tillhöra det vanliga förfarandet, exempelvis vid landets begravningsbyråer, att bouppteckningen upprättas av en av de gode männen och att denne därefter låter den andre gode mannen underteckna bouppteckningen. Om lagstiftaren haft för avsikt att uppställa ett krav på att de gode männen skulle vara samtidigt närvarande torde ett uttryckligt stadgande härom tagits in i lagtexten på motsvarande sätt som det gjorts beträffande testamentsvittnens närvaro. - Enligt kammarrättens mening leder det ovan sagda fram till slutsatsen att ärvdabalken inte kan anses uppställa något krav på att båda de gode männen skall ha varit samtidigt närvarande vid bouppteckningsförrättningen. Överklagandet skall därför avslås. - Kammarrätten avslår överklagandet.

E.B. fullföljde sin talan och anförde bl.a. följande. Det får anses ligga i sakens natur att båda förrättningsmännen vid en bouppteckning skall vara samtidigt närvarande vid själva förrättningen. I förevarande fall saknas kännedom om huruvida den förrättningsman som inte var närvarande vid förrättningen i efterhand kontrollerat och granskat att all boets egendom upptagits/antecknats i bouppteckningen.

Skatteverket överklagade kammarrättens dom och yrkade att Regeringsrätten, med ändring av underinstansernas avgöranden, skulle upphäva skattemyndighetens beslut att registrera bouppteckningen efter K.J. Till stöd för sin talan anförde verket bl.a. följande. Reglerna i ärvdabalken måste tolkas så att de två gode männen har att dels rent faktiskt förrätta bouppteckningen, varmed måste förstås att vara närvarande vid bouppteckningssammanträdet, dels sedan bouppteckningshandlingen blivit färdigställd med sina underskrifter - under straffansvar - intyga att allt blivit riktigt antecknat och att tillgångarna värderats efter bästa förstånd. Ordet "förrätta" måste således ges betydelsen att genom personlig närvaro ombesörja förrättningen, medan med "förrättning" måste avses det sammanträde där dödsbodelägarkrets, tillgångar och skulder osv. genomgås. Den som inte varit närvarande vid bouppteckningssammanträdet kan således inte anses ha förrättat bouppteckningen. Detta innebär att hinder mot registrering föreligger såväl i det fall att endast en förrättningsman varit närvarande vid bouppteckningssammanträdet som i det fall att två förrättningsmän visserligen varit närvarande men endast en av dem på handlingen intygat att allt blivit riktigt antecknat och att tillgångarna värderats efter bästa förstånd.

Regeringsrätten (2004-05-18, Lavin, Billum, Ersson, Nord, Stävberg) yttrade: Skälen för Regeringsrättens avgörande. I 20 kap. 2 § ärvdabalken föreskrivs bl.a. att dödsbodelägare som har egendomen i sin vård, boutredningsman eller testamentsexekutor skall bestämma tid och ort för bouppteckning samt utse två kunniga och trovärdiga gode män att förrätta den. Enligt 20 kap. 6 § tredje stycket ärvdabalken skall gode männen på bouppteckningshandlingen intyga att allt blivit riktigt antecknat och att tillgångarna värderats efter bästa förstånd. I 20 kap. 9 § tredje stycket samma balk stadgas att registrering av bouppteckning inte får ske, om det inte framgår att det vid bouppteckningen gått till på det sätt som sägs i detta kapitel.

Av utredningen framgår att två gode män utsetts att förrätta bouppteckning och att dessa på bouppteckningen intygat att allt blivit riktigt antecknat och att tillgångarna värderats efter bästa förstånd. Det är vidare utrett att endast en av dem varit närvarande vid den förrättning då boet uppgavs i närvaro av dödsbodelägarna. Frågan i målet är om denna omständighet utgör hinder för registrering av bouppteckningen.

I de gode männens uppdrag ingår att de skall intyga riktigheten hos ett stort antal uppgifter, bl.a. i fråga om vilka som varit närvarande vid förrättningen, vad som då muntligen har framförts och att tillgångarna blivit korrekt värderade. Det framstår därför som naturligt att båda förrättningsmännen gemensamt närvarar vid det tillfälle då boet uppges. Någon uttrycklig bestämmelse om att de gode männen samtidigt skall närvara vid bouppteckningsförrättningen finns dock inte. Det finns därför enligt Regeringsrättens mening inte något hinder mot att en av de gode männen på annat sätt fullgör sina skyldigheter i nu aktuellt hänseende.

I förevarande fall är bouppteckningen försedd med föreskrivet intyg av de gode männen. I målet har inte gjorts gällande att bouppteckningen innehåller något fel i sak. Hinder för registrering av bouppteckningen enligt 20 kap. 9 § ärvdabalken har därför inte förelegat.

Regeringsrättens avgörande. Regeringsrätten avslår överklagandena.

Föredraget 2004-03-31, föredragande Kristiansson, målnummer 5216-03

Sökord: Bouppteckning

Litteratur: Prop. 1933 nr 7 s. 81
